

Kernreactor Petten meldt heus weleens een probleem

(maar over boze inspecteurs wordt gezwegen)

Kernreactor in Petten Zaterdag pakten *de Volkskrant* en KRO groot uit met 'de ware reden' voor het stilleggen van de kernreactor in Petten eind 2013. Het lag niet aan de techniek, maar aan een reeks veiligheidsincidenten. Is er sprake van een **doofpotcultuur**?

STEVEN DE JONG

AMSTERDAM. Afgelopen vrijdag 17 oktober was nog een stralende dag voor NRG, de exploitant van twee kernreactoren in Petten die gebruikt worden voor energie-onderzoek en productie van 'medische isotopen'. „Het kabinet verstrekt een lening van maximaal 82 miljoen euro”, luidde het persbericht. „Hierdoor kan de exploitatie de komende tien jaar worden gecontinueerd en blijven 850 banen behouden.”

Afgelopen zaterdag sloeg de stemming om. „Beleid NRG gericht op veiligheid en risico-uitsluiting”, kopte de nucleaire dienstverlener in een tweede persbericht. Een reactie op berichtgeving van *de Volkskrant* en *Brandpunt Reporter* (KRO) die ochtend. Daarin wordt een reeks incidenten als „de ware reden” opgevoerd voor het stilleggen van de reactor tussen november 2013 en februari 2014. De Kernfysische Dienst van de Inspectie Leefomgeving en Transport zou NRG tot het stilleggen hebben gedwongen om de veiligheid van het personeel te garanderen.

Vage reactie op de aantijgingen

In een persbericht van 15 november 2013 specificerde NRG de reden van stilleggen summier. Toen sprak ze over „een afwijking in de regelstaaf” en „overschrijding van de grenswaarde voor de hoeveelheid uranium in één van de afvaltanks”. De toezichthouder is geïnformeerd, meldde NRG. „Er is geen sprake van een acuut veiligheidsprobleem.” Geen woord over inspectiedwang.

Ook nu niet: „De directie heeft *uit eigen beweging* de Hoge Flux Reactor uit bedrijf genomen om de technische staat te inventariseren.” Een vereiste om verbeteringen door te voeren, stelt het bedrijf. „NRG heeft een fors financieel verlies geleden als gevolg van *haar eigen besluit* om de nucleaire installaties uit bedrijf te nemen.”

Zo vaag als NRG over de aantijgingen blijft, zo specifiek is ze over haar nut. „Dagelijks worden 24.000 patiënten geholpen met reactormedicijnen uit Pet-

ten. Naast het wereldwijde energievraagstuk en de discussie over CO₂-neutrale energievoorziening, blijkt hieruit dat de activiteiten van NRG van onmisbaar maatschappelijk belang zijn.”

De persberichten steken schril af bij wat *Brandpunt Reporter* zaterdag op haar site publiceerde. In een rijk geïllustreerd online dossier worden 700 documenten besproken die het televisieprogramma in handen kreeg na een beroep op de Wet Openbaarheid van Bestuur (WOB). De meest verontrustende incidenten laten zich als volgt vertellen.

1. Zomer 2013: een waarschuwingssysteem dat schoorsteenlucht controleert op radioactiviteit bleef een maand lang defect. Een medewerker drukte net zo lang op de resetknop tot een rood knipperlampje stopte. Waarom het knipperde werd niet direct onderzocht.

2. Oktober 2013: in een afvaltank wordt zo veel uranium gemeten dat er een 'spontane kettingreactie' dreigt.

3. Sommige van de 1.700 vaten kernafval, een verzameling aangelegd sinds 1961, roesten door. De vaten moeten daar weg, maar moederbedrijf ECN ruziet met dochter NRG over wie de eigenaar is. De administratie is een warboel - niemand weet precies wat waarin zit.

4. De betonnen vloer van een van de NRG-gebouwen is jarenlang overbelast. Versteving blijft vervolgens jarenlang uit. Wel wordt een plan voor preparatie van kernafval in deze ruimte op de lange baan geschoven.

5. Eind 2013: bestuurlijke boete wegens herhaaldelijk te laat melden van veiligheidsincidenten. Over de hoogte van de boete zegt operationeel directeur Harrie Buurlage: „Dat is bedrijfsvertrouwelijke informatie.”

6. Een cruciale afvoerleiding is tien jaar lang niet gecontroleerd. Bij een defect zou de reactorkern kunnen smelten. Een voorbeeld van falende veiligheidscultuur, aldus de inspecteurs. „De directe oorzaak is vermoedelijk een combinatie van menselijke fouten, miscommunicatie en/of afwezige documentatie.”

De kernreactor in Petten. Hier zie je een opname van een lichtschijsel in het reactorbad. FOTO HOLLANDE HOOGTE

— Weer net als dertien jaar geleden

Sommige van de 1.700 afvalvaten (een verzameling aangelegd sinds 1961) roesten

Is er ook sprake van een doofpotcultuur? „Dat woord wil ik niet voor mijn rekening nemen”, zegt Tweede Kamerlid Jan Vos, die namens de PvdA Energie in de portefeuille heeft. „Laat de discussie zich richten op de veiligheidscultuur. Voormalig minister Pronk legde de reactor in 2002 al eens stil. Twaalf jaar later zijn er wederom schendingen. Dat is de reden dat ik minister Kamp van Economische Zaken naar de Kamer roep. Mijn indruk is wel dat de Kernfysische Dienst, die aan hem rapporteert, adequaat reageerde.”

Het Noord-Hollandse Petten ligt in de gemeente Schagen. In oktober 2013 trad Marjan van Kampen aan als burgemeester. „De inspectie meldde mij toen dat ze in verband met veiligheidsvraagstukken de reactor had stilgelegd”, schrijft ze aan deze krant. „En dat de reactor pas weer in gebruik kon worden genomen zodra deze aan strenge eisen voldoet. Welke voorvallen er hadden gespeeld is niet expliciet besproken, maar men gaf wel aan dat hun Kernfysische Dienst genoodzaakt was de reactor stil te leggen.”

Hansje Kalff, waarnemend fractievoorzitter van D66 Schagen, stoort zich wel aan het niet doorgeven van de precieze voorvallen. „De werkelijke reden van stopzetten van de reactor heeft ons uiteraard geschokt. Temeer daar onze burge-

meester, verantwoordelijk voor Veiligheid, hier niet van op de hoogte was.”

Alles gaat net als dertien jaar geleden, verzucht Paul Schaap. In 2001 verloor hij zijn baan toen hij bij de reactor als plaatsvervangend wachtchef de klokken luidde. „Incidenten worden wederom niet gemeld of toegedekt. De veiligheid is weer ondergeschikt aan commerciële druk. Wat nog erger is: als een incident wel wordt gemeld bij de overheid, dan blijven parlement en media ongeïnformeerd.”

Wat Schaap vertelt is uit een periode van ruim tien jaar geleden, reageert een inspectiewoordvoerder. „Zijn vergelijking gaat niet op. NRG is begonnen met verbetermaatregelen die op alle niveaus van de organisatie ingrijpen. NRG wordt ook opener, zowel intern als naar ons toe.”

— Extra absoluut veilig

Dirk Bannink van LAKA, een documentatiecentrum van de antikernenergieweging, laakt vooral het persbericht dat NRG zaterdag verstuurde. „Daarin geen woord over de aanwijzing van de inspectie. Enkel dat het altijd al absoluut veilig was en nu extra absoluut veilig. Wel verrassend dat de Kernfysische Dienst eindelijk doortastend optreedt. Ons standpunt: sluit de stoukoude Hoge Flux Reactor uit 1961 en investeer in alternatieve productie.”

Er is geen doofpotcultuur, meent pro-

Nog erger dan VK schreef: een splijtstofstaaf viel zomaar uit de takels

fessor Wim Turkenburg, adviseur van NRG en lid van de commissie die na Fukushima een 'stresstest' voor Petten verzorgde. „Wel is er een afweging van belangen die spelen bij het doen van een publieke mededeling.” KRO citeerde meermaals uit zijn kritische audits. Aan NRC schrijft Turkenburg: „De inspectie publiceert jaarlijks een incidentenoverzicht, ook bij NRG. Het Internationaal Atoomagentschap komt regelmatig langs voor audits. Uitkomsten zijn deels publiek. Verder publiceert NRG een jaarverslag en doet ze online mededelingen.”

Meer openheid kan, vindt hij. „Dan denk ik ook aan de inspectie. Neem een voorbeeld aan de site van het Federaal Agentschap voor Nucleaire Controle in België.” Verstoep op de site van de Nederlandse inspectie (ilent.nl) vinden we, zoals Turkenburg aangaf, inderdaad een incidentenrapport. Over Petten worden daarin nog ernstigere zaken gemeld dan *de Volkskrant* beschreef. Zo viel op 28 augustus 2013 een splijtstofstaaf uit de takels. Daarna werd deze ondersteboven in de reactorkern geplaatst.

GEDURENDE het weekend verzocht deze krant de NRG-directie om weerwoord. Waarom gezwegen over de ware redenen van stillegging? Komt er meer openheid? De woordvoerder gaat er niet op in. „Ik verwijs je naar ons persbericht.”